

UIT HET LEVEN...

Jos Kriele
1937 – 2022

Zijn vader was een charmante en energieke levensgenieter. Hij werkte hard, streefde naar kwaliteit en genoot - meestal bescheiden op de achtergrond - van kunst, literatuur, natuur en het gezin. Jos Kriele stierf begin oktober. Wat hen bindt, vertelt zoon Stijn, is hun liefde voor de zee.

‘Het water is onze levensader’

Jacoline Vlaander

Vlissingen

De foto maakte Stijn in-dertijd zonder dat grootvader en kleinzoon het merkten. Tijdens een uitstapje met z'n drietjes pauzeerden ze even op Neeltje Jans, en wees hij hen waar hij altijd ging kitesurfen. Zijn vader deed vervolgens de 3-jarige Raf even voor hoe je steentjes ver over het water werpt.

Jos leefde toen al in reservetijd, zegt Stijn Kriele (51), beeldend kunstenaar, woonachtig in Tilburg. „Een paar jaar na zijn pensioen had hij in 2006 in het Anthoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis een gecompliceerde darmkankeroperatie ondergaan. Daarna vertrokken mijn ouders uit het grote huis achter de duinen bij Vlissingen en streken neer in een appartement achter de duinen bij Domburg. De periode die daarmee begon, beschouw ik als het tweede deel van zijn leven; er kwamen kleinkinderen; hij werd geduldiger, zachter en meer beschouwend. Van het nieuwe perspectief dat deze fase bood, genoot hij intens.”

Jongensgezin

In het katholieke jongensgezin in Bergen op Zoom waar Jos opgroeide, was hij een gehoorzame zoon, weet Stijn. „Maar wel met hang naar avontuur. Rondstruinen op het militaire oefenterrein; zoeken naar niet-ontplofte munitie en zelfs een mitrailleur vinden.”

Tijdens zijn studie medicijnen in Rotterdam ontmoette hij Gemma Janssen. Zijn diensttijd vervulde hij als scheepsarts, hij trouwde en werd als chirurg onderdeel van een maatschap in Vlissingen. In 1974 vestigde hij zich met vrouw en kinderen in het huis dat ze in de Brahmslaan door een architect hadden laten bouwen in de blokachtige brutalistische stijl met beton, steen en glas die toen in zwang was. Binnenruimten liepen drempelloos in elkaar over. De grote woonkamer met zicht op de achtertuin zou vier decennia de plek van veel ontmoetingen zijn.

Spelende vader

Stijn, de derde in de kinderrij met twee broers en een zus, herinnert zich vooral een spelende vader: „Karweitjes maakte hij leuk. Bomen omhakken, hout zagen, takken stapelen voor de openhaard waar we 's avonds voldaan omheen zaten. Het rookkanaal was tweezijdig; we hadden dus ook een buitenhaard, waarmee we de zomerdagen op het terras verlengden.”

Voor zover zijn werk het toeliet, was Jos enthousiast en betrokken. Hij zette zich bij alle vier de hockeyteams een tijdje in als coach; hij leerde hen zeilen; had kasten vol boeken. Moeder runde het huishouden,

▲ Jos Kriele laat aan kleinzoon Raf (3) zien hoe je steentjes over het water werpt. Neeltje Jans, 2006.

FOTO STIJN KRIELE

naaide kleren en liet er geen misverstand over bestaan wanneer zij hun vader, die lange dagen maakte, even niet mochten storen.

Medische casussen werden nauwelijks besproken. „Moeder kookte fantastisch. Vader hield van goed eten en mooie wijn. We zaten altijd lang aan tafel, ook later, met vrienden en familie, en voerden gesprekken over kunst, muziek, literatuur, politiek, oorlog en onze toekomstvisies.”

Dat Jos op zijn behandelafel jongeren kreeg die door dronken automobilisten waren geschept of in het uitgaansleven waren neergestoken, maakte hem behoudend: „Als 15-jarige bekleemde zijn beschermingsdrang me. Ik kwam wel op tijd thuis, maar ging er even later via de regenpijp weer vandoor.”

Vader en zoon stonden in die jaren vaker tegenover elkaar. „Ik had een vriendin, lang haar, draaide ruige muziek, gooide er op de havo met de pet naar. Hoe rustig en bescheiden hij ook was, dat er zonder diploma weinig van me zou terecht komen - dát maakte hij me wel duidelijk.” Maar hun band leed er uiteindelijk niet onder.

Opa Zee

Vanaf het tweede deel van zijn leven, zoals Stijn het noemt, had Jos als Opa Zee tijd om met zijn kleinkinderen bij het strandkotje zandtaartjes te bakken en in woeste golven te spelen. Ook was hij per brief en e-mail in contact met dierbaren: „Hij hield van taal en beschreef met veel plezier het landschap; de tentoonstellingen die

Gemma en hij bezochten; de gesprekken met kunstenaars en dat hij weer zo fijn gezwommen had, heel ver in zee.”

Stijn zou tot het einde per mail met zijn vader brieven blijven componeren: „Na een belangrijke ontmoeting; rond allerlei ontwikkelingen; ik stuurde hem een foto van het schilderij waarmee ik bezig was; hij stuurde mij een foto van wat hij had gezien. Schrijvend woorden zoeken voor wat in ons leefde, verdiepte ons contact. Het ging hem vaak beter af dan over zichzelf praten.”

Het kotje was Jos' mancave: „Strandstoel, boek, staren naar de horizon. Met onze gezinnen kwamen we langs en lieten van alles achter voor de volgende keer: stoelen, tafeltjes, ballen, hockeysticks, opblaasbootjes, surfplanken. Het leeghalen werd elk jaar meer werk. Dan moest hij eind september drie keer met een bolderkar op en neer door het mulle zand.”

Winnen zal ik niet, maar doorgaan wel

– Jos Kriele in een brief aan zijn zoon Stijn

Stijn hielp vaak mee, en daarna zwommen ze in zee. Zo markeerden ze samen het einde van de zomer. „Een mooi ritueel”, zegt hij. Tot afgelopen jaar. Jos was te moe, en vroeg of hij het wilde doen. „Toen begreep ik dat het niet goed ging.”

Darmkanker

Het overrompelde Jos zelf ook dat hij weer darmkanker had. Hij bemoeide zich met het operatieplan, hoopte op meer tijd van betere kwaliteit. Stijn en hij zagen elkaar nog, en wisselden nog een brief. „Hij schreef dat water onze levensader is, en dat hij niet zou winnen - maar wel zou doorgaan.”

Het ziekenhuis kwam Jos echter niet meer uit. Toen de pijnstilling moest worden opgevoerd, zakte hij vrijwel meteen weg. „Een half uur nadat we vanuit heel het land naar hem toekwamen en met moeder rond zijn bed stonden, stierf hij.”

Tijdens oud en nieuw realiseerde Stijn zich opeens dat de paralleliteit van een halve eeuw vader en zoon was opgehouden: „Hem liet ik achter in het voorbije jaar.” Wat hen bindt, vindt hij in hun liefde voor de zee.

Heeft u ook mooie herinneringen aan een overleden dierbare? En is er een datum die daarom speciaal voor u is? U kunt uw verhaal doen in 'Uit het leven'. U kunt mailen naar uithetleven@pzc.nl